

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO
VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729
23¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-808 IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO,
NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729
23¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1018**

2026 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2025 m. lapkričio 21 d. sprendimo Nr. SV-S-464 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 3 punktą ir 2025 m. lapkričio 28 d. sprendimo Nr. SV-S-474 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 7 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 23¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-808 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 23¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-1018 (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) siekiamas – stiprinti valstybės ir savivaldybių valdomų bendrovių valdymo skaidrumą, kolegialių valdymo ir priežiūros organų veiklos nepriklausomumą ir skaidrumą, atskaitomybę, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projekto Nr. 1 ir Įstatymo projekto Nr. 2 (toliau kartu – Įstatymų projektai) nesvarstyti dėl toliau nurodytos priežasties.

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija parengė ir pateikė suinteresuotų institucijų išvadoms gauti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 22 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (reg. Nr. 25-19725) (toliau – Projektas), kuriuo keičiamas 2025 m. lapkričio 13 d. priimtas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 pakeitimo įstatymas, įsigaliosiantis 2026 m. birželio 1 d. Projektu, be kita ko, tikslinamos analogiškos šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – Įstatymas) 23¹ straipsnio nuostatos, kurios tikslinamos ir Įstatymų projektais. Projektu siūlomų pakeitimų mastas platesnis nei siūlomi Įstatymų projektų pakeitimai. Projektu siūloma kompleksiskai tobulinti didelių savivaldybių valdomų įmonių valdyseną, valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių kolegialių priežiūros ir valdymo organų sudarymą, siekiant didinti valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių valdysenos skaidrumą. Taip pat Projektu siūloma nustatyti papildomus ir patikslinti jau esamus bendruosius ir nepriklausomumo reikalavimus kandidatams į valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės ir valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės dukterinės bendrovės kolegialaus organo narius (toliau –

kandidatas) ir kolegialaus organo nariams (toliau – narys), kurie bus išrinkti įsigaliojus pakeitimams, atsižvelgiant į Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos 2024 m. atnaujintas Valstybės valdomų įmonių valdysenos gaires ir Specialiųjų tyrimų tarnybos 2025 m. birželio 24 d. antikorupcinio vertinimo išvadą Nr. 4-01-5878 „Dėl kolegialių priežiūros ar valdymo organų narių atrankas reglamentuojančių teisės aktų“.

2. Jei būtų priimtas sprendimas Įstatymų projektus svarstyti Seime, siūlome juos tikslinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

2.1. Įstatymo projekto Nr. 1 1 straipsnio 1 ir 3 dalyse siūloma papildyti Įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalį 9 punktu ir Įstatymo 23¹ straipsnio 7 dalį 9 punktu ir juose nustatyti, kad kandidatas ir narys negali būti susijęs verslo, darbo ar kitais turtinio intereso ryšiais su valstybės ar savivaldybės institucijomis, įstaigomis ar bendrovėmis, įgyvendinančiomis savininko teises ir pareigas, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas ar būtų daroma įtaka kolegialaus organo sprendimams. Siūlomas reikalavimas laikytinas pertekliniu Įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalies 3 punkto atžvilgiu. Minėtame Įstatymo punkte nustatyta, kad kandidatas ir narys turi būti nesusijęs su kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis ryšiais, dėl kurių einant kolegialaus organo nario pareigas kiltų interesų konfliktas. Vadovaujantis Įstatymo 23¹ straipsnio 1 dalimi, šis reikalavimas taikomas visiems kolegialaus organo nariams – tiek valstybės tarnautojams, tiek nepriklausomiems nariams, taip pat kitiems asmenims, nurodytiems Įstatymo 23¹ straipsnio 3 dalyje.

2.2. Įstatymo projekto Nr. 1 1 straipsnio 2 dalyje siūloma pakeisti Įstatymo 23¹ straipsnio 7 dalies 7 punktą ir nustatyti reikalavimą kandidatui į nepriklausomus narius ir nepriklausomam nariui nebūti iš viso daugiau kaip 2 kolegialių organų, sudarytų valstybės ir savivaldybės valdomose įmonėse, nariu. Siekiant užtikrinti didesnę nepriklausomų narių įsitraukimą atliekant kolegialaus organo nario pareigas ir jų vykdomos veiklos kokybę, atsakingą ir profesionalų dalyvavimą kolegialių organų veikloje, į šį kolegialių organų skaičių siūlytina įtraukti ne tik kolegialius organus, sudarytus valstybės ir savivaldybės valdomose įmonėse, tačiau ir kolegialius valdymo organus, sudarytus viešosiose įstaigose, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu 1/2 balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė. Atitinkamai Įstatymo projekto Nr. 1 baigiamosiose nuostatose turėtų būti nustatyta, kad šis reikalavimas būtų taikomas tik renkamiems naujiems kolegialaus organo nariams, o iki Įstatymo pakeitimų įsigaliojimo dienos esami kolegialių organų nariai atliktų savo funkcijas iki kadencijos, kuriai jie buvo paskirti, pabaigos arba iki naujo kolegialaus organo sudarymo.

2.3. Įstatymo projekto Nr. 1 1 straipsnio 3 dalyje dėstomas Įstatymo 23¹ straipsnio 7 dalies papildymas 8 punktu, kuriuo nustatoma, kad nepriklausomas kandidatas ir narys negali būti įstatymų nustatyta tvarka išrinktas ar paskirtas valstybės politiku ir politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautoju, laikytinas pertekliniu. Kolegialių organų nepriklausomi nariai, vadovaujantis Įstatymo 23¹ straipsnio 1 dalies 2 punktu, turi atitikti visus bendruosius reikalavimus, įskaitant ir reikalavimą nebūti įstatymų nustatyta tvarka išrinktiems ar paskirtiems valstybės politikais ir politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojais.

2.4. Įstatymo projekto Nr. 1 1 straipsnio 4 dalyje siūloma pakeisti Įstatymo 23¹ straipsnio 8 dalį ir nustatyti, kad visi sprendimai dėl kolegialaus priežiūros ar valdymo organo sudarymo, narių skyrimo ir jų atšaukimo būtų skelbiami viešai, ir nurodomas tokių sprendimų pagrindimas ir motyvai. Visų sprendimų, įskaitant asmens duomenis apie kandidatus

ir narius, viešas skelbimas, kai tokie duomenys tampa prieinami neapibrėžtam asmenų ratui, turi būti proporcingas asmens teisių ir bendrojo intereso tikslo užtikrinimui. Vadovaujantis Įstatymo 23¹ straipsnio 8 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 631 „Dėl Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Kandidatų į valstybės ar savivaldybės įmonės, valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialų priežiūros ar valdymo organą atrankos aprašas, kuriame išsamiai reglamentuojamos kandidatų atrankos procedūros. Atrankų proceso skaidrumas, kandidatų informuotumas, o kartu ir informacijos konfidencialumas atrankų procese užtikrinamas, įtvirtinant skaidrias atrankų procedūras, taip pat laiku ir išsamiai informuojant kandidatus apie jų atžvilgiu priimtus sprendimus, viešai neskelbiant jų asmens duomenų. Vadovaujantis Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. 1052 „Dėl Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo“, (toliau – Aprašas) 5.9 ir 5.10 papunkčiais, jau išrinktų valdybos pirmininko ir narių duomenys, jeigu pagal įstatus sudaroma valdyba, taip pat stebėtojų tarybos pirmininko ir narių duomenys, jeigu pagal įstatus sudaroma stebėtojų taryba, skelbiami valstybės valdomos įmonės interneto svetainėje. Siekiant viešumo dėl valstybės valdomose įmonėse sudaromų kolegialių valdymo ir priežiūros organų, Aprašo 6 punkte nurodomi skelbtini duomenys: nario vardas, pavardė, data, kada jis pradėjo eiti pareigas, kitos einamos vadovaujamos pareigos kituose juridiniuose asmenyse, išsilavinimas, kvalifikacija, profesinė patirtis. Jeigu asmuo yra išrinktas ar paskirtas kaip nepriklausomas narys, tai papildomai nurodoma prie jo duomenų. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 567 „Dėl Savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse ir savivaldybių valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 27 punktu, savivaldybių valdomos įmonės ir jų dukterinės bendrovės *mutatis mutandis* vadovaujasi Aprašo II skyriaus, įskaitant minėtus 5.9 ir 5.10 papunkčius bei 6 punktą, nuostatomis dėl skelbtinų duomenų, informacijos ir dokumentų. Siekiant kolegialių priežiūros ar valdymo organų sudarymo viešumo ir skaidrumo, aktuali informacija apie kolegialių valdymo ir priežiūros organų sudarymą (atrankos inicijavimą), sudarytų kolegialių valdymo ir priežiūros organų sudėtį, jų narių duomenys turėtų būti skelbiami viešai, o apie priimtų sprendimų dėl narių paskyrimo ir atšaukimo pagrindimą ir motyvus šiuos narius tikslinga informuoti individualiai. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina atsisakyti Įstatymo 23¹ straipsnio 8 dalies pakeitimo.

2.5. Įstatymo projekto Nr. 1 1 straipsnio 5 dalyje siūloma Įstatymo 23¹ straipsnį papildyti 10 dalimi ir nustatyti kolegialaus organo nario atšaukimo pagrindus. Kai kurie išvardyti kolegialaus organo nario atšaukimo pagrindai atitinka Įstatyme nustatytų bendrųjų ar nepriklausomumo reikalavimų nesilaikymą, t. y. nepriklausomumo ar interesų konflikto prevencijos reikalavimų pažeidimas, asmens pripažinimas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu kaltu dėl nusikalstamos veiklos, paaiškėjus ryšiams su politinėmis partijomis ar verslo subjektais, dėl kurių kyla interesų konfliktas ar gali būti daroma įtaka kolegialaus organo sprendimams. Kiti Įstatymo projekto Nr. 1 1 straipsnio 5 dalyje nustatyti kolegialaus organo

nario atšaukimo pagrindai susiję su netinkamu kolegialaus organo nario pareigų atlikimu. Atsižvelgiant į tai, kad kolegialių organų narių pareigos laikomos fiduciarinėmis, t. y. pasitikėjimu tarp įmonės ir jos kolegialių organų pagrįstomis pareigomis, visuotinis akcininkų susirinkimas, vadovaujantis Akcinių bendrovių įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 4 punktu, turi išimtinę teisę atšaukti stebėtojų tarybą ar jos narius, taip pat visuotinio akcininkų susirinkimo išrinktą valdybą ar jos narius. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.47 straipsnio 1 dalies 6 punktu ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 8 punktu, bendrovės organų narių atšaukimo tvarka turi būti nurodyta įstatuose, todėl netikslinga kolegialaus organo nario baigtinį atšaukimo pagrindų sąrašą nurodyti Įstatyme. Atitinkamai siūlytina atsisakyti papildyti Įstatymo 23¹ straipsnį 10 dalimi.

2.6. Įstatymo projekto Nr. 2 1 straipsnio 1 ir 4 dalyse siūloma pakeisti Įstatymo 23¹ straipsnio 5 dalies 8 punktą ir 7 dalies 7 punktą ir nustatyti, kad į maksimalų kolegialių organų, į kuriuos galėtų kandidatuoti ir kurių veikloje galėtų dalyvauti valstybės tarnautojai ir nepriklausomi kandidatai ir nariai, skaičių, be valstybės ir savivaldybės valdomose įmonėse sudarytų kolegialių organų, būtų įskaitomas ir dalyvavimas viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, kolegialių organų veikloje. Šis pasiūlymas iš dalies atitinka Specialiųjų tyrimų tarnybos 2025 m. birželio 24 d. antikorupcinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-5878 „Dėl kolegialių priežiūros ar valdymo organų narių atrankas reglamentuojančių teisės aktų“ pateiktas rekomendacijas. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo nuostatos dėl valdybos sudarymo bei reikalavimų valdybos nariams taikomos tik toms viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu 1/2 balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, į maksimalų kolegialių organų, į kuriuos galėtų kandidatuoti ir kurių veikloje galėtų dalyvauti valstybės tarnautojai ir nepriklausomi kandidatai ir nariai, skaičių tikslinga įtraukti tik tas viešąsias įstaigas, kuriose valstybė ar savivaldybė turi daugiau negu 1/2 balsų visuotiniame dalininkų susirinkime. Be to, tikslinga į kolegialių organų skaičių įtraukti tik tuos kolegialius organus, kurie turi kompetenciją spręsti su priežiūra ar valdymu susijusius klausimus. Viešųjų įstaigų atveju tai būtų kolegialus viešosios įstaigos valdymo organas – valdyba. Atsižvelgiant į šio nutarimo 2.2 papunktyje nurodytą argumentaciją, siūlytina nustatyti reikalavimą kandidatui į nepriklausomus narius ir nepriklausomam nariui nebūti iš viso daugiau kaip 2 kolegialių priežiūros ir valdymo organų, sudarytų valstybės ir savivaldybės valdomose įmonėse, viešosiose įstaigose, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu 1/2 balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, nariu.

2.7. Įstatymo projekto Nr. 2 1 straipsnio 2 dalyje siūloma patikslinti Įstatymo 23¹ straipsnio 7 dalies 1 punkto reikalavimą nepriklausomiems kandidatams ir nariams bei nustatyti, kad jie ne trumpiau kaip vienus metus nebūtų buvę ir šiuo metu nebūtų valstybės institucijos ar įstaigos valstybės tarnautojais ar darbuotojais, ir kartu atsisakyti reikalavimo ne trumpiau kaip vienus metus nebūti bendrovės, į kurios kolegialų organą pretenduoja, jos dukterinės arba patronuojančiosios bendrovės ir su jomis susijusio juridinio asmens, kurio dalyvės yra šios bendrovės, atranką inicijuojančio subjekto ar jam pavaldaus juridinio asmens valstybės tarnautojais ar darbuotojais. Siekiant formuoti kolegialius organus, kurių didžiąją dalį sudarytų kompetentingi ir nepriklausomi nariai, tikslinga numatyti, kad nepriklausomas kandidatas ir narys nebūtų ne tik bet kurios valstybės institucijos ar įstaigos valstybės tarnautoju ar darbuotoju, bet ir valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos įmonės darbuotoju. Vertinant

kandidatų ir narių nepriklausomumą, atkreiptinas dėmesys, kad visas valstybės ir savivaldybės valdomas įmones sieja tas pats finansinio turto (akcijų) valdytojas – atitinkamai valstybė ar savivaldybė. Vienos valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės, kurios akcininkė yra valstybė ar atitinkamai savivaldybė, darbuotojas, išrinktas kitos valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialaus organo nariu, nebūtų nepriklausomas. Vadovaujantis Akcinių bendrovių įstatymo 19 straipsnio 8 dalimi, bendrovės valdymo organai privalo veikti bendrovės ir jos akcininkų naudai. Gali būti, kad valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės darbuotojas, išrinktas kitos valstybės ar savivaldybės valdomos bendrovės ar jos dukterinės bendrovės kolegialaus organo nariu, susidurtų su interesų konfliktu, komercinės (gamybinės) paslapties ir konfidencialios informacijos saugojimo klausimais.

2.8. Įstatymo projekto Nr. 2 1 straipsnio 5 dalyje siūloma papildyti Įstatymo 23¹ straipsnio 7 dalį 8 punktu ir nustatyti naują reikalavimą nepriklausomiems kandidatams ir nariams – paskutinius vienus metus daugiau kaip pusę jų metinių pajamų turėtų sudaryti pajamos, gautos iš kitos veiklos, nesusijusios su valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė ar savivaldybė, kolegialaus organo nepriklausomo nario gaunamomis pajamomis. Siūlomą naują reikalavimą nepriklausomiems kandidatams ir nariams, kuriuo siekiama užtikrinti nepriklausomų kolegialių organų narių finansinį nepriklausomumą, siūloma atitinkamai patikslinti, atsižvelgiant į šio nutarimo 2.6 papunktį, t. y. nustatyti, kad pajamos taip pat nebūtų susijusios su dalyvavimu viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu 1/2 balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, kolegialių valdymo organų veikloje.

2.9. Pažymėti, kad Įstatymų projektų nuostatos, įskaitant jų įsigaliojimą, turėtų būti derinamos su 2025 m. lapkričio 13 d. priimtu Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 pakeitimo įstatymu, kuris įsigalios 2026 m. birželio 1 d.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras